

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny z przyrody – klasa 4

Wymagania na poszczególne oceny				
Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:
– przedstawia sposoby pracy z podręcznikiem – korzysta z podsumowań zawartych w podręczniku, aby powtórzyć wiadomości – stosuje zasady bezpieczeństwa na lekcjach przyrody	– odczytuje informacje z tekstu, ilustracji, zdjęć, schematów i map – zna i stosuje metody ułatwiające powtarzanie materiału z lekcji – potrafi sporządzać mapy myśli	– sprawnie rozwiązuje testy zawarte w podręczniku (w ten sposób sprawdza wiedzę i umiejętności) – używa mnemotechnik, aby nauczyć się trudniejszych treści	– przygotowuje i przeprowadza doświadczenie na podstawie instrukcji w podręczniku	– stosuje strategie skutecznego uczenia się
– wymienia elementy przyrody ożywionej i nieożywionej oraz wytwory działalności człowieka – wymienia źródła wiedzy o przyrodzie	– wyjaśnia, co to jest przyroda – wymienia sposoby poznawania przyrody	– rozpoznaje w terenie elementy przyrody ożywionej i nieożywionej oraz obiekty stworzone przez ludzi	– wskazuje zależności zachodzące między składnikami przyrody	– czerpie informacje o przyrodzie z różnych źródeł
– opisuje miejsce sprzyjające nauce – rozpoznaje dobre warunki do pracy na podstawie fotografii	– rozpoznaje czynniki sprzyjające koncentracji i te, które ją zakłócają	– wyjaśnia, co utrudnia skupienie uwagi	– opisuje zasady skutecznej nauki	– wykorzystuje strategie poprawy koncentracji w codziennej nauce
– wyjaśnia, czym jest uzależnienie – wyjaśnia, do czego na co dzień używa się internetu	– wyjaśnia, na czym polega uzależnienie od internetu, smartfona, mediów społecznościowych	– opisuje oznaki nadużywania internetu	– wymienia zasady mądrego korzystania z internetu	– wyjaśnia wpływ uzależnień na samopoczucie dziecka i relacje z otoczeniem
– wymienia zmysły, dzięki którym można poznawać przyrodę – wymienia metody poznawania przyrody	– opisuje ograniczenia zmysłów – prowadzi proste obserwacje przyrodnicze – stosuje zasady bezpieczeństwa podczas pracy badawczej – posługuje się lupa	– wymienia różnice między obserwacją a doświadczeniem – podaje przykłady wykorzystania zmysłów do prowadzenia obserwacji przyrodniczych – prowadzi obserwację według instrukcji	– omawia rolę mózgu w poznawaniu przyrody – prezentuje wyniki obserwacji przyrodniczych – dokumentuje obserwacje przyrodnicze	– omawia znaczenie zmysłów w poznawaniu przyrody – omawia zastosowanie przyrządów wykorzystywanych podczas obserwacji

– wymienia przyrządy wykorzystywane podczas obserwacji przyrodniczych	– potrafi sporządzać schematy – odczytuje dane z kart charakterystyki odczynników chemicznych – przestrzega zasad bezpieczeństwa na lekcjach przyrody	– dostrzega różnicę między doświadczeniem a obserwacją – omawia przeznaczenie poszczególnych przyrządów ułatwiających obserwację przyrody – posługuje się szkłem i sprzętem laboratoryjnym	– prawidłowo posługuje się przyrządami wykorzystywanymi podczas obserwacji i badań przyrody – zna zagrożenia związane z substancjami niebezpiecznymi – odczytuje informacje na opakowaniach – rozpoznaje symbole ostrzegawcze	– potrafi planować i przeprowadzać doświadczenie oraz wyciągać wnioski – potrafi wyjaśnić, czym się różni hipoteza od pytania badawczego
– wymienia obiekty, które można obserwować pod mikroskopem,	– omawia zastosowanie mikroskopu – prowadzi obserwacje mikroskopowe według instrukcji	– prowadzi samodzielnie obserwacje mikroskopowe, – sporządza rysunek obiektu obserwowanego pod mikroskopem	– oblicza powiększenie mikroskopu	– wykonuje samodzielnie preparat mikroskopowy
– wymienia nazwy głównych i pośrednich kierunków geograficznych	– wyjaśnia, czym są plan i mapa – posługuje się kompasem – wyjaśnia, co to jest widnokrąg	– omawia budowę kompasu – wyznacza główne kierunki geograficzne na widnokręgu za pomocą kompasu	– wyznacza kierunki geograficzne za pomocą Słońca	– zdobywa wiedzę przyrodniczą dzięki dociekaniu naukowemu
– wyjaśnia, czym jest krajobraz – wymienia elementy, które tworzą krajobraz – wymienia elementy krajobrazu miasta i wsi	– wymienia różnice między krajobrazem a przyrodą – wymienia różnice między krajobrazem naturalnym a krajobrazem stworzonym przez człowieka	– rozpoznaje składniki przyrody żywej i nieożywionej oraz elementy antropogeniczne – rozpoznaje rodzaje krajobrazu na podstawie fotografii	– wymienia rodzaje krajobrazów – porównuje krajobraz wsi i miasta – opisuje krajobraz swojej okolicy	– przedstawia zależności między elementami krajobrazu
– wymienia rodzaje form terenu: formy wypukłe, formy wklęsłe i formy płaskie	– rozpoznaje na fotografiach formy terenu	– opisuje główne formy ukształtowania terenu – wykonuje model terenu według instrukcji	– rozróżnia główne formy ukształtowania terenu	– opisuje formy terenu na przykładach z najbliższej okolicy
– wyjaśnia, co to jest skała – wyjaśnia, gdzie występują skały	– dzieli wybrane skały na lite, zwięzłe i luźne	– podaje przykłady skał litych, zwięzłych i luźnych	– bada właściwości skał – rozpoznaje skały w najbliższej okolicy i porównuje je z innymi skałami występującymi w Polsce	– omawia wykorzystanie skał

– wymienia składniki gleby	– wymienia etapy powstawania gleby – wyjaśnia, czym jest próchnica	– wskazuje na profilu glebowym warstwę próchnicy	– wyjaśnia znaczenie organizmów i próchnicy dla żyzności gleby – omawia znaczenie gleby dla przyrody i dla człowieka	– porównuje gleby żyzne z mało żyznymi
– sprawdza, czy w glebie żyją organizmy	– wyjaśnia, jak rośliny rosną w glebie pochodzącej z okolicy i w ziemi ogrodniczej – prowadzi obserwację wpływu gleby na wzrost roślin	– wymienia cechy gleby, które należy zbadać podczas obserwacji gleby w okolicy – wyjaśnia, dlaczego gleba jest ważna dla roślin	– charakteryzuje glebę występującą w najbliższej okolicy – porównuje glebę pochodzącą z okolicy z ziemią ogrodniczą	– omawia znaczenie wody w glebie – ocenia przydatność gleb w okolicy do uprawy roślin
– wymienia rośliny i zwierzęta lądowe występujące w najbliższej okolicy	– podaje przykłady korzyści z uprawy roślin i hodowli zwierząt – uczestniczy w sadzeniu drzew lub sianiu roślin	– rozpoznaje rośliny najbliższej okolicy na podstawie cech budowy zewnętrznej – rozpoznaje zwierzęta lądowe najbliższej okolicy na podstawie cech zewnętrznych i śladów ich bytowania	– podczas zajęć terenowych korzysta z kluczy lub atlasów do rozpoznawania wybranych gatunków roślin i zwierząt	– zakłada hodowlę rośliny – wyjaśnia, dlaczego dzikie zwierzęta przychodzą do miast
– wyjaśnia, czym jest materia – wymienia nazwy stanów skupienia materii	– wymienia stany skupienia wody – przedstawia rodzaje ciał stałych	– przedstawia cechy ciał stałych, cieczy i gazów – podaje przykłady przedmiotów wykonanych z ciał stałych: sprężystych, kruchych i plastycznych	– omawia zmiany kształtu ciał stałych, cieczy i gazów	– wyjaśnia, do czego przydaje się wiedza o materii
– wyjaśnia, czym jest drobina – przedstawia na rysunku drobinową budowę materii	– przedstawia ułożenie drobin w ciałach stałych, cieczach i gazach	– rozpoznaje ciała stałe, ciecze i gazy na podstawie rysunku pokazującego ułożenie drobin – wyjaśnia, co to jest ściśliwość	– bada ściśliwość drobin w cieczach gazach i ciałach stałych	– udowadnia, że drobiny gazu są w ruchu
– dokonuje pomiaru temperatury powietrza	– odczytuje temperaturę w stopniach Celsjusza	– omawia budowę termometru	– wymienia czynniki wpływające na zmianę stanu skupienia wody – opisuje ułożenie drobin wody w trzech stanach skupienia – obserwuje zmiany stanów skupienia wody	– bada właściwości różnych próbek wody (stan skupienia, barwę, mętność, zapach) i prezentuje wyniki badań – dostrzega zależność między temperaturą wody a stanem skupienia
– wymienia stany skupienia wody	– obserwuje stany skupienia wody – wyjaśnia, kiedy następuje skraplanie	– podaje nazwy procesów, w których wyniku zmienia się stan skupienia	– określa właściwości wody – analizuje schemat obiegu wody w przyrodzie	– analizuje zmiany stanów skupienia (topnienie, skraplanie, parowanie, zamarzanie (krzepnięcie))

wymienia sytuacje, w których woda występuje w różnych stanach skupienia		wymienia czynniki wpływające na szybkość parowania	- wyjaśnia, dlaczego pary wodnej nie widać - obserwuje, w jakiej temperaturze topnieje lód i krzepnie woda	- analizuje przemiany wody zachodzące podczas gotowania - wyjaśnia, czym się różni parowanie od wrzenia
- wyjaśnia, czym jest pogoda - rozpoznaje opady i osady atmosferyczne	- wymienia składniki pogody - wymienia osady atmosferyczne, które występują zimą	- wyjaśnia, czym jest atmosfera - rozpoznaje stopień zachmurzenia na podstawie fotografii	- charakteryzuje składniki pogody - wymienia składniki pogody, które widać i te, które są niewidoczne	obserwuje zmianę składników pogody w ciągu dnia
- wyjaśnia, co to jest wiatr - wymienia rodzaje chmur	- wyjaśnia związek między nazwą wiatru a kierunkiem, z którego wieje - wymienia podstawowe rodzaje chmur,	- wyjaśnia, czym jest ciśnienie atmosferyczne - demonstruje powstawanie wiatru	- wyjaśnia, od czego zależy ciśnienie atmosferyczne - omawia zasady bezpiecznego zachowania podczas trwania burzy	- wyjaśnia, jak i kiedy powstają chmury - przewiduje możliwość wystąpienia burzy na podstawie obserwacji nieba lub dzięki wykorzystaniu narzędzi cyfrowych
- podaje nazwy przyrządów służących do pomiaru składników pogody - odczytuje temperaturę powietrza	rozpoznaje przyrządy meteorologiczne i posługuje się nimi	- wyjaśnia, dlaczego ludzie obserwują pogodę - przewodzi pomiar składników pogody	- analizuje mapę pogody na podstawie odczytanych z niej danych - wymienia jednostki, w których podaje się wartości składników pogody	dokonyuje pomiaru wybranych składników pogody, z wykorzystaniem odpowiednich przyrządów meteorologicznych i z zastosowaniem odpowiednich jednostek
- wyjaśnia, czym jest odwodnienie - wyjaśnia, jak zapobiegać odwodnieniu i udarowi cieplnemu	- wyjaśnia, czym jest udar cieplny - wymienia przystosowania roślin i zwierząt do zimy - na podstawie różnych źródeł omawia zasady odpowiedzialnego dokarmiania zwierząt zimą	- rozpoznaje objawy udaru cieplnego i odwodnienia u człowieka - charakteryzuje strategie przetrwania zwierząt zimą (np. hibernację, migrację, gromadzenie zapasów)	- omawia sposoby przeciwdziałania udarowi cieplnemu i odwodnieniu u człowieka - wyjaśnia wpływ zmian temperatury i stanu skupienia wody na organizmy (przemarzanie, nadmierne parowanie wody z powierzchni ciała, usychanie roślin)	omawia rolę pokrywy śnieżnej w ochronie gleby i organizmów przed mrozem i w zwiększaniu wilgotności gleby
- wyjaśnia, czym są organizmy - wymienia cechy organizmów	- obserwuje przykłady organizmów - obserwuje komórkę pod mikroskopem	identyfikuje organizmy jednokomórkowe i wielokomórkowe	- omawia budowę komórkową organizmów - sprawnie posługuje się mikroskopem	omawia czynności życiowe organizmów

– dzieli organizmy na jednokomórkowe i wielokomórkowe	– omawia hierarchiczną budowę organizmów – porządkuje poziomy organizacji życia - od komórki do zespołów organizmów	– obserwuje czynności życiowe roślin i zwierząt – samodzielnie przygotowuje preparat mikroskopowy ze skórki cebuli	– omawia czynności życiowe organizmów – samodzielnie prowadzi obserwację mikroskopową	– opisuje komórki budujące organizm człowieka na podstawie różnych źródeł
– podaje różnice między organizmem samożywym a organizmem cudzożywym – wymienia organizmy samozywne	– wyjaśnia, na czym polega samożywność – określa, co powstaje w czasie fotosyntezy	– charakteryzuje na przykładach sposoby odżywiania się organizmów	– omawia przebieg fotosyntezy – wyjaśnia, do czego rośliny wykorzystują światło	– analizuje zależność między składem powietrza a przebiegiem fotosyntezy – bada wpływ światła na przebieg fotosyntezy, prowadzi kartę obserwacji i wyciąga wnioski
– wymienia organizmy cudzozywne – dzieli zwierzęta ze względu na rodzaj zjadanego pokarmu i sposób zdobywania go	– wyjaśnia, na czym polega cudzożywność – wyjaśnia, czym jest łańcuch pokarmowy	– omawia sposoby organizmów cudzożywnych do zdobywania pokarmów	– odróżnia organizmy samozywne od cudzożywnych – wymienia przykłady łańcuchów pokarmowych	– omawia przystosowania organizmów do pełnienia określonych funkcji w ekosystemie – omawia budowę łańcucha pokarmowego
– wymienia układy narządów w organizmie człowieka – wymienia czynności, które pozwalają dbać o układ ruchu	– wskazuje na planszy układy narządów, które budują organizm człowieka – charakteryzuje układ ruchu	– podaje nazwy elementów poszczególnych układów narządów – omawia funkcje układu ruchu	– określa funkcje poszczególnych układów narządów człowieka – wskazuje związek między poszczególnymi układami narządów	– dostrzega zależności między poszczególnymi układami narządów człowieka – wyjaśnia, jak współpracują ze sobą kości, stawy i mięśnie
– wymienia podstawowe składniki pokarmowe – przedstawia rolę układu pokarmowego	– wymienia przykłady produktów, w których znajdują się składniki pokarmowe – wymienia gruczoły trawienne	– omawia znaczenie pokarmu dla organizmu – omawia drogę pokarmu przez układ pokarmowy	– omawia rolę składników pokarmowych w organizmie człowieka – omawia rolę gruczołów trawiennych w trawieniu pokarmu	– wyjaśnia, dlaczego należy spożywać zróżnicowane pokarmy – analizuje informacje zawarte na etykietach żywności (wartość energetyczna, zawartość cukrów, tłuszczu, białka, soli) – wykazuje związek między składem produktów i nawykami żywieniowymi a zdrowiem człowieka

– obserwuje pracę układu oddechowego – wyjaśnia, jak należy dbać o układ oddechowy	– wyjaśnia, czym jest oddychanie komórkowe – omawia budowę układu oddechowego	– wyjaśnia, na czym polega oddychanie jako wymiana gazowa – omawia funkcje układu oddechowego	– analizuje, w jakim celu w organizmach zachodzi proces oddychania komórkowego – opisuje funkcje płuc	– wykrywa obecność dwutlenku węgla w powietrzu wydychanym przez człowieka – prezentuje zależności między układem oddechowym, pokarmowym i krwionośnym
– wymienia główne zadania krwi w ciele człowieka – rozpoznaje narządy układu krwionośnego i moczowego na rysunku	– opisuje, jak działa serce – omawia, co się dzieje ze zbędnymi substancjami w organizmie człowieka	– omawia budowę układu krwionośnego – omawia rolę naczyń krwionośnych (żył, naczyń włosowatych, tętnic) – omawia budowę układu moczowego	– omawia funkcje układu krwionośnego – omawia funkcje układu moczowego – wyjaśnia, jak dbać o układ krwionośny	– opisuje skład krwi – wykazuje znaczenie krwi dla organizmu człowieka – omawia rolę nerek w systemie filtracji krwi
– przedstawia rolę mózgu w organizmie człowieka – opisuje budowę układu nerwowego	– wymienia narządy, z którymi współpracuje mózg – wyjaśnia, jak należy dbać o układ nerwowy	– charakteryzuje funkcje mózgu, – charakteryzuje układ nerwowy	– wyjaśnia rolę mózgu w przetwarzaniu i interpretacji bodźców, uczeniu się i podejmowaniu decyzji – objaśnia, na czym polega higiena układu nerwowego	– omawia współpracę układu nerwowego z innymi układami narządów
– podaje funkcję układu rozrodczego – identyfikuje u siebie oznaki dojrzewania – rozpoznaje na rysunku narządy układu rozrodczego kobiety i mężczyzny	– wyjaśnia, na czym polega zapłodnienie – wyjaśnia, jak zmienia się ciało dziewcząt i chłopców w okresie dojrzewania	– opisuje etapy rozwoju człowieka w porządku chronologicznym – rozpoznaje etap życia człowieka na podstawie fotografii	– omawia budowę układów rozrodczych kobiety i mężczyzny – objaśnia, na czym polega codzienna higiena (szczególnie w okresie dojrzewania)	– rozpoznaje na rysunku narządy układu rozrodczego kobiety i mężczyzny

– wymienia drobnoustroje chorobotwórcze i pasożyty – zna zasady dotyczące częstotliwości i sposobu mycia rąk	– wyjaśnia, czym są choroby zakaźne – wymienia sposoby zakażenia drobnoustrojami chorobotwórczymi i pasożytami	– charakteryzuje sposoby rozprzestrzeniania się drobnoustrojów chorobotwórczych i pasożytów – przedstawia zasady profilaktyki chorób wywołanych przez drobnoustroje i pasożyty	– omawia zagrożenia dla zdrowia człowieka wynikające z obecności drobnoustrojów chorobotwórczych i pasożytów w środowisku	– analizuje negatywne znaczenie bakterii dla organizmu człowieka
– wymienia dwa główne typy środowisk na Ziemi – rozpoznaje wybrane organizmy lądowe	– przedstawia cechy środowiska lądowego – wymienia sposoby poruszania się zwierząt lądowych	– omawia przystosowania organizmów do życia na lądzie (cechy budowy zewnętrznej i czynności życiowe)	– porównuje sposoby poruszania się zwierząt lądowych na podstawie obserwacji i innych źródeł	– opisuje wspólne cechy organizmów zdolnych do lotu – na podstawie różnych źródeł charakteryzuje strategie przetrwania zwierząt zimą (np. hibernację, migrację, gromadzenie zapasów) i zasady ich odpowiedzialnego dokarmiania
– wyjaśnia, czym jest las – wymienia rodzaje lasów – podaje nazwy typowych organizmów żyjących w lesie	– rozpoznaje i nazywa warstwy lasu – przedstawia sposoby zachowania się w lesie – wymienia zasady właściwego zachowania w lesie	– charakteryzuje piętra lasu – rozpoznaje charakterystyczne gatunki roślin i zwierząt żyjących w poszczególnych warstwach lasu z wykorzystaniem kluczy lub atlasów – omawia funkcje lasu	– charakteryzuje warunki panujące w poszczególnych piętrach lasu – omawia znaczenie lasów dla człowieka	– omawia wpływ działalności człowieka na funkcjonowanie lasu na podstawie obserwacji, badań i innych źródeł

– wymienia nazwy roślin, zwierząt i grzybów charakterystycznych dla lasu	– rozpoznaje wybrane trujące rośliny i grzyby oraz jadowite zwierzęta występujące w lesie	– wyjaśnia, dlaczego nie należy dotykać ani spożywać nieznanych roślin i grzybów	– opisuje zasady bezpiecznego zachowania w lesie – omawia zasady zachowania w kontakcie z nieznanymi roślinami i grzybami	– korzysta z kluczy lub atlasów do rozpoznawania wybranych gatunków roślin, zwierząt i grzybów podczas zajęć terenowych – podaje cechy odróżniające zaskrońca od żmii
– wyjaśnia, czym jest łąka – wyjaśnia, jak dbać o łąki – rozpoznaje rośliny i zwierzęta łąkowe na podstawie fotografii	– rozpoznaje gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne dla ekosystemu łąki z wykorzystaniem kluczy lub atlasów – na podstawie modelu lub schematu przedstawia proste zależności pokarmowe zachodzące między organizmami żyjącymi na łące	– omawia różnice między łąką a lasem – omawia warunki życia na łące – omawia znaczenie łąki dla człowieka	– omawia znaczenie łąk dla przyrody – przedstawia wpływ człowieka na funkcjonowanie łąk	– opisuje przystosowania budowy zewnętrznej i czynności życiowych organizmów lądowych do środowiska życia na przykładach obserwowanych organizmów – opisuje znaczenie łąk kwietnych
– wyjaśnia, czym jest pole uprawne – rozpoznaje główne rośliny uprawiane w Polsce	– przedstawia przykłady produktów wytwarzanych z roślin uprawianych w Polsce	– omawia warunki życia na polu uprawnym – dzieli rośliny uprawne na zboża, warzywa i rośliny przemysłowe	– charakteryzuje pole jako środowisko życia – omawia znaczenie łąki dla przyrody i człowieka	– opisuje produkty wytwarzane z roślin uprawnych
– dokonuje podziału wód na wody stojące i wody płynące – wymienia przystosowania ryb do życia w wodzie	– omawia cechy środowiska wodnego – rozpoznaje wybrane organizmy wodne	– omawia warunki życia w wodzie – charakteryzuje czynniki niezbędne do życia w wodzie	– omawia przystosowania organizmów do życia w wodzie	– porównuje warunki życia w wodzie z warunkami życia na lądzie

– dzieli wody powierzchniowe na wody płynące i stojące, a wody płynące na ciek naturalne i sztuczne	– wskazuje na mapie elementy systemu rzecznoego – podaje nazwy typowych roślin i zwierząt żyjących w całej rzece i w jej poszczególnych odcinkach	– podaje nazwy typowych roślin i zwierząt żyjących w całej rzece i w jej poszczególnych odcinkach	– charakteryzuje przystosowania w budowie roślin i zwierząt do życia w rzece	– rozpoznaje organizmy żyjące w wodzie na podstawie analizy makroskopowej i mikroskopowej próbek wody z najbliższej okolicy
– podaje przykłady wód stojących – wymienia strefy życia w jeziorze	– wskazuje jezioro jako przykład wód stojących – opisuje warunki w poszczególnych strefach życia w jeziorze	– podaje nazwy typowych roślin i zwierząt żyjących w jeziorze w poszczególnych strefach	– charakteryzuje roślin i zwierząt do życia w jeziorze (cechy budowy)	